

Sygn. akt II KK 611/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 lutego 2022 r.

sprawy **M. H. Ś.**

skazanej za czyn z art. 160 § 2 i art. 156 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 16 lipca 2021 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego w części, a w pozostałym zakresie utrzymującego w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II K (...)

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. obciążyć skazaną M. H. Ś. kosztami sądowymi
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w P. uznał M. H.Ś. za winną popełnienia czynu z art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył jej karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając wykonanie kary pozbawienia wolności na okres 2 lat próby, a także karę grzywny w kwocie 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych oraz zobowiązał oskarżoną do zapłaty kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonej i oskarżyciela publicznego Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 16 lipca 2021 r., sygn. akt V Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok stwierdzając, że oskarżona wypełniła swoim zachowaniem znamiona występku z art. 160 § 2 k.k. i art. 156 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego orzeczenia wywiódł obrońca skazanej, zaskarżając wyrok w całości na jej korzyść, zarzucając „obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., tj. rozpoznania sprawy przez Sąd Rejonowy w P. z naruszeniem właściwości rzeczowej, podczas gdy do rozpoznania sprawy właściwy był Sąd Okręgowy w P..”

Podnosząc powyższe, autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w P. oraz Sądu Rejonowego w P. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. jako sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Rejonowej w P. delegowany do Prokuratury Okręgowej w P. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, pozwalającym na jej oddalenie na posiedzeniu bez udziału stron, wyznaczonym w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Warto przypomnieć, że zgodnie z dyspozycją art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Ponadto, na podstawie art. 523 § 2 k.p.k. kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Ograniczenie to nie dotyczy wszakże kasacji opartej na uchybieniach wymienionych w art. 439 k.p.k. Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oczywista bezzasadność kasacji ma miejsce w sytuacji, gdy już w

wyniku pobieżnej analizy zarzutów w niej zawartych nasuwa się spostrzeżenie, że nie są one trafne, a przedstawione w niej wnioski nie odpowiadają zaistniałym w sprawie realiom procesowym (zob. postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt V KK 397/17).

W kasacji zakwestionowano stanowisko Sądu odwoławczego, który w ramach kontroli apelacyjnej oraz w granicach podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 439 § 1 pkt. 4 k.p.k. stwierdził, że o właściwości rzeczowej sądu decyduje to, jakiego czynu przestępnego dopuścił się oskarżony oraz to, jak ten czyn powinien być zakwalifikowany w świetle okoliczności sprawy. Tymczasem zdaniem skarżącego właściwość rzeczowa sądu determinowana jest opisem czynu zarzuconego oskarżonemu w akcie oskarżenia, niezależnie od jego dalszych modyfikacji, a zatem niezależnie od ewentualnej późniejszej modyfikacji czynu przypisanego oskarżonej naruszenie właściwości wyznaczonej opisem zawartym w akcie oskarżenia stanowi naruszenie właściwości rzeczowej o skutkach określonych w art. 439 § 1 pkt. 4 k.p.k.

Dostrzec należy, że podniesiony w kasacji zarzut stanowi w istocie powtórzenie zarzutu wskazanego w apelacji i rozpoznanego już przez Sąd odwoławczy. Jego powtórzenie w kasacji, ze względu na wymierzoną skazanej karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, stanowi próbę uniknięcia zarzutu niedopuszczalności kasacji ze względu na ograniczenia wynikające z art. 523 § 2 k.p.k. W istocie zmierza jednak do wywołania kontroli prawidłowości stanowiska, które zostało już wyrażone w toku postępowania karnego w niniejszej sprawie. Sposób postawienia zarzutu i charakter podniesionej w kasacji bezwzględnej przesłanki odwoławczej nie przesądza jednak o zasadności samego zarzutu, ani o wadliwości kontroli odwoławczej w tej sprawie.

Akceptując stanowisko zajęte w tej kwestii przez Sąd Okręgowy w P. stwierdzić należy, że w rzeczywistości kwestię właściwości rzeczowej sądu determinuje w istotnym stopniu opis czynu zarzuconego oskarżonemu o akcie oskarżenia. Naruszeniem tej właściwości będzie zatem rozpoznanie przez sąd rejonowy sprawy należącej według takiego wskazania do sądu okręgowego. Jeżeli jednak – w takim właśnie układzie okoliczności - w toku postępowania karnego

pierwotna kwalifikacja czynu okaże się nieprawidłowa, a jej zmiana dokonana zostanie przy zachowaniu tożsamości między czynem zarzucenym w akcie oskarżenia, a czynem przypisanym w prawomocnym wyroku i w konsekwencji prawidłowa okaże się ostatecznie kwalifikacja w świetle której sprawę rozpoznał jednak sąd z zachowaniem właściwości (sąd właściwy) - to nie sposób stwierdzić by w postępowaniu wystąpiło naruszenie, o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt. 4 k.p.k. W istocie bowiem nie dojdzie do tego by sprawę należącą do właściwości sądu wyższego rzędu rozpoznał sąd niższego rzędu. W niniejszej zaś sprawie – w świetle przyjętego w prawomocnym wyroku opisu czynu i przyjętej tam kwalifikacji prawnej, stanowiącej podstawę skazania oskarżonej - właściwość rzeczowa sądu orzekającego była zachowana.

Zauważyć też trzeba, że właściwość rzeczowa spoczywająca na sądzie rejonowym jest regułą przyjętą w polskim systemie procesowym, a właściwość rzeczowa sądu okręgowego wyjątkiem wymagającym wprost wskazania w treści przepisów. Określa ona uprawnienie i wyznacza sąd mający kompetencje do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Niezmiennność opisu czynu w ramach jego tożsamości między czynem zarzucenym a czynem przypisanym powoduje, że wyznaczona pierwotnie właściwość rzeczowa sądu jest i pozostanie od początku do końca postępowania prawidłowa. Inaczej będzie jednak w razie zmiany kwalifikacji prawnej czynu. O prawidłowości wskazania który sąd był uprawniony do rozpoznania sprawy przesądza w razie zmiany pierwotnej kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu nie ocena wstępna przyjęta przez oskarżyciela czy proponowana tam kwalifikacja prawna czynu, lecz ustalony prawomocnym orzeczeniem stan faktyczny sprawy i tam wskazana kwalifikacja, jako kryterium obiektywne.

Skoro wskazanie właściwości rzeczowej sądu nastąpić musi i następuje już na wstępnym etapie postępowania sądowego, a zatem gdy nie istnieje ostateczne i wiążące prawnie ustalenie co do stanu faktycznego i kwalifikacji prawnej, to wybór właściwości następuje w sposób w pewnym sensie warunkowy. Możliwe jest zatem potencjalnie ujawnienie się takiego błędu w wyznaczeniu sądu rzeczowo właściwego, że z powodu naruszenia gwarancji, do której odwołuje się art. 439 § 1

pkt. 4 k.p.k. wydane orzeczenie zostaje dotknięte wadliwością nakazującą jego uchylenie. Choć nie bada się wpływu takiego uchybienia na wynik rozstrzygnięcia (w tej sprawie wyroku) to nie oznacza to jednak, że wyłączona jest konieczność stwierdzenia realnego, tj. rzeczywistego a nie deklarowanego wystąpienia samego naruszenia. Jest wręcz przeciwnie. Warunkiem stwierdzenia uchybienia z art. 439 § 1 pkt. 4 k.p.k. jest ustalenie, że do naruszenia doszło poprzez to, że sprawę rozpoznał sąd niższego rzędu niż sąd, który był do tego uprawniony.

Gdyby zatem przy ocenie prawomocnie zakończonego postępowania karnego okazało się że czyn w jego rzeczywistej, finalnie ustalonej i przypisanej postaci należy do właściwości sądu okręgowego, a rozpoznał go sąd rejonowy, to wystąpiłaby w sprawie w sposób oczywisty bezwzględna podstawa odwoławcza (art 439 § 1 pkt 4 k.p.k.). Gdyby z kolei od początku do końca postępowania stan faktyczny i ustalenia wskazywały na tą samą, a błędnie nie przyjętą właściwość sądu okręgowego wystąpiłaby również bezwzględna podstawa odwoławcza. Gdy jednak - jak w niniejsze sprawie - pomimo wadliwie przyjętej wstępnie kwalifikacji, wskazującej na właściwość sądu okręgowego, ostatecznie ustalono i przyjęto prawidłową kwalifikację - w świetle której właściwość rzeczowa sądu była zachowana od początku - to w sposób oczywisty nie można stwierdzić aby doszło do naruszenia właściwości rzeczowej sądu, a także i wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej.

Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w niniejszym postępowaniu, w którym pomimo wadliwie wskazanej wstępnie kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonej, przyjętej nieprawomocnie wyrokiem sądu rejonowego jako sądu pierwszej instancji (art. 160 § 2 k.k. w zb. z 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.), prawidłowa w zakresie zarzucanego oskarżonej czynu okazała się kwalifikacja prawna wskazana w wyroku sądu okręgowego jako sądu odwoławczego (art. 160 § 2 i art. 156 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.), w świetle której właściwym rzeczowo w pierwszej instancji był jednak sąd rejonowy. Zatem nie doszło do naruszenia wymogów o których mowa w artykule 439 § 1 pkt 4 k.p.k., na co trafnie wskazał w swym wyroku Sąd Okręgowy w P..

W związku z kierunkiem rozstrzygnięcia, oraz nie dostrzegając podstaw do zwolnienia skazanej z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążono nimi M. H. Ś..

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.